

1122 mužov. Medzi nimi 14 cigánov z Tisovca, ktorých Nemci upodozrievali, že pomáhajú partizánom.

32. *Senica*: vo 2 spoločných hrobch boli nájdené 4 mŕtvolky: 2 mužov a 2 žien. Išlo o zajatých partizánov. Všetci boli zastrelení.

33. *Bardejov*: v 1 spoločnom hrobe bolo nájdených 10 zastrelených mužov.

Dňa 22. decembra 1944 prišiel do obce Hažlín vojak v nemeckej uniforme, ktorý tvrdil o sebe, že je Rus a že zbehol od Nemcov. Chce vraj zorganizovať partizánsku skupinu z miestnych občanov. Po niekoľkých dňoch odišiel na neznáme miesto a hneď potom prišli do Hažlína nemeckí vojaci s uvedeným vojacom, obklúčili celú obec. Privedený domnelý zbeh im ukazoval, kde dostával stravu a nocľah, a nemeckí vojaci hneď zápalnými strelami zapálili takto označené domy a majiteľov postrieli. Okrem toho zaistili všetkých mužov od 16 do 40 rokov a odviezli do väznice Gestapa v Prešove.

Medzi obeťami boli aj účastníci povstania, ale väčšinou išlo o civilné obyvateľstvo, ktoré sa nijako neprevinilo proti nemeckej brannej moci.

AMS Praha. Nár. súd Bratislava, Onľud. 6/46, Tiso a spol., zv. 12. Strojopisný prepis.

591

1947, január 11.—12. Bratislava. — Časť zápisnice, spísanej s F. Čatlošom pred obžalobcom pri Národnom súde v trestnej veci proti Tisovi a spol.

[. . .]¹

Na nátlak Nemcov podal som návrh vláde po dohode s dr. Tisom, aby časť východne od Popradu bola vyhlásená za operačné územie a podrobená vojenskej právomoci. Chcel som tým dosiahnuť vylúčenie civilných úradov, lebo najmä župan Dudáš ako horlivý prívrženec režimu bol mi neprijemnejší pre zámery, ktoré sme vtedy my vojaci mali, a pre naše budúce ciele.

Malár bol na môj návrh vystrojený všetkými mocami, čím chcel som u neho vzpružiť celú rozhodujúcu moc a usmerniť boj, poťažne spoluprácu s partizánmi, lebo som Malárovi 100 % dôveroval.

Odstránenie židov a politicky nespoľahlivých z tohoto vojenského pásma som navrhnul a nariadil preto, lebo som bol napádaný jak z nemeckej strany, tak i zo slovenskej Gašparom a dr. Polyakom v prítomnosti Dr. Tisu, že vojenská správa sa chová k týmto nepriateľom štátu vlašne a týmto som chcel vybiť zbraň z ich ruky.

Ohľadom mojej účasti na prípravách aktívneho odboja slovenskej armády chcem vypovedať podrobnejšie a dôkladnejšie, a preto prosím, aby som bol na toto zvlášť vypočutý. O vyslaní mjr. Lisického ako môjho kuriéra do Moskvy a o mojom rokovaní s Golianom Tiso nevedel.

Sondoval som u Tisu pôdu pre podobnú akciu a chcel som ho tiež zapriať a naznačoval som mu pri spoločných obedoch, ku ktorým som išiel skorej, aby som bol sám, že by bolo treba niečo podniknúť, lebo zotrvanie pri Nemcoch je naďalej beznádejné a že treba národ zachrániť, čo má byť konečným cieľom našich

¹ Nepublikujeme prvých jedenásť a pol strany zápisnice, kde Čatloš opisuje svoju účasť na udalostiach do marca roku 1943.

snažení. Tiso už aj moje náznaky odmietnul, videl som u neho úplnú neochotu a povedal mi rozčúlene, t. j. že pokladal moje upozornenia za nemiestne, že nechce mať nič spoločného ani s Československou republikou, ani so samostatným Slovenskom pod sovietskym vedením a doslovne povedal, že čo páchne Čechmi, to dýcha peklom. Na Sovietov mi zase povedal, že encyklika pápežská nepripúšťa nijaký kompromis medzi komunizmom a katolicizmom. Odvtedy som bol voči Tisovi veľmi zdržanlivý a na všetky jeho návrhy ohľadne agresívnejšieho postupu, poľahke potierania partizánskeho hnutia som prikývnul, aby som práve nevzbudil u neho podozrenie. Ba práve sám [som] sa navrhol proti partizánom v Nízkych Tatrách na oko, chcúc tým dokázať svoju spoľahlivosť, pri čom som ale prostredníctvom Staňka, môjho zpravodajského dôstojníka, partizánom dal najavo, aby sa premiestili inde.

Tiso s týmto mojím plánom na potieranie partizánov súhlasil. V tej dobe akcie partizánov sa už tak rozrástli, že Nemcom naše opatrenia nevyhovovali a prostredníctvom Ludina si sťažovali na mňa u Tisu.

Vtedy som Tisovi povedal, že nestačím viesť ministerstvo i byť veliteľom armády a aby ma jednej funkcie sprstila a navrhol som súčasne Turanca, o ktorom som vedel, že požíva dôveru ich, ako aj Nemcov. Turanec bol potom skutočne menovaný hlavným veliteľom a slávnostne uvedený do svojej funkcie na zasadnutí vlády. Toto sa už odohrávalo v posledných dňoch augustových, v týždni pred povstaním.

Po menovaní Turanca za hlavného veliteľa som sa stránil častému styku s Tisom. Turanec po svojom menovaní išiel spolu s Machom do Žiliny ukladiť obyvateľstvo a organizovať boj proti partizánom.

Nemám vedomie o tom, že by bol Tiso v týchto dňoch povolal nemecké vojsko. Ja som totiž vydal rozkaz na bezpečnostné opatrenia v posádkach, ktoré si Nemci vykladali tak, že smerujú proti nim, a Ludin spolu s Machom vyhladali v noci na 25. augusta Tisu, kde sa stretli s mojím zpravodajským dôstojníkom, zástupcom kpt. Staňka, meno teraz udať neviem, ktorý mu práve prišiel hlásiť, že Nemci sa chystajú na Slovensko a naproti tomu Ludin a Mach zase Tisovi povedali, že Nemci sa obávajú napadnutia zo strany slovenského vojska, čo odôvodňovali nočným pohybom a cvičením slovenského vojska v okolí Bratislavy. Ludin a Mach žiadali Tisu, aby urobil poriadok. Tiso si ma dal zavolať, čo mi bolo zase podozrivé, a prišiel som až na druhý deň v sobotu dňa 26. augusta. Vec som vysvetlil tak, že nočné cvičenie som nariadil preto, aby sme čelili partizánom. Tiso mi ani slovom nespomenul, že buď z naliehania Ludina, alebo z vlastnej iniciatívy povolal nemecké vojsko robiť poriadky, alebo dal súhlas ku vstupu nemeckého vojska. Moju zprávu vzal Tiso s veľkým uspokojením na vedomie s tým, že to oznámi Ludinovi.

V sobotu dňa 26. augusta som odišiel do H. Motešíc, kde bola moja žena, a o udalostiach, odohrávšich sa v nedeľu, som nič nevedel a do úradu som sa vrátil v pondelok dňa 28. augusta 1944 ráno.

Celý pondelok som bol v úrade, či som bol u Tisu, na to sa už nepamätám, ak som bol, tak sa nehovorilo o povolaní nemeckého vojska. Vedel som vtedy z Turancovho hlásenia, že Nemci chcú jeden prápor z Košíc premiestniť na stredné Slovensko do boja proti partizánom a Turanec mi tiež oznámil, že k tomu súhlas nedať. So mnou v tejto veci nikto nejednal. V noci z pondelka na utorok som spal vo svojom bratislavskom byte v Novom svete. V utorok doobeda som bol v úrade a ako sa mi zdá, bol som v prezidentskej kancelárii a zase nebola reč o tom, či Nemci majú prísť alebo nie. Keď sme rozprávali, mohli sme rozprávať v negatívnom slova zmysle, následkom odoprenia Turancovho ohľadom košického práporu, ale o aktuálnom príchode Nemcov nebolo reči. Ja som o 1/2 hod. poobede odletel do Horných Motešíc ku svojej manželke. Bol som tam asi 1/4 hod. a okolo 1/4 hod. odpoľ. volala ma telefonicky Bratislava a u telefónu bol Dr. Tiso. V telefóne mal hlas rozčúlený a prvé jeho slovo bolo, kde som a čo tam robím. Keď som mu povedal, že som u manželky, kde sa lieči, odvetil, aby som ihneď prišiel k nemu. Na čo som mu povedal, že budem uňho o 18. hod. odpoľ. Sadol som na lietadlo

a o 18. hod. som bol u Tisu v paláci. V predizbe prezidenta stáli Stano, Mach, Medrický a Gašpar a voj. nemecký atašé pplk. Elger a ako sa mi zdá i Dr. Endrös.

Prítomní boli trochu rozrušení a vôbec som sa s nimi neprivilal, len Stano sa ma spýtal, čo je s vojskom a s Ružomberkom. Na čo som mu odvetil, že čo má byť. Na to mi zase Medrický povedal: „Tak Ty nevieš o vzbure. V Mikuláši rozhadzujú zbrane,“ a na to som odpovedal, že o ničom neviem. Na to sa otvorili dvere u Dr. Tisu a niekto z jeho izby vyšiel a ja som vstúpil. Hneď po mojom príchode povedal mi, že kde sa túlam a prečo som nie v takých ťažkých časoch v Bratislave a či viem, čo sa robí. Odvetil som, že práve teraz som počul nejaké veci v predsieni. Spýtal sa ma, či som osobne zúčastnený na tom, mysliac na tie vzbury, alebo nie. Ja som mu odpovedal záporne. Nato za mnou vošli do izby Mach, Gašpar a Medrický a Tiso povedal Gašparovi, či je hotový s tým prejavom. Gašpar vyšiel po papier a medzitým Mach stačil ku mne hovoriť a nápadným hlasom a tónom osloviac ma po krstnom mene: „Ferdo, to by bolo hrozné, keby si i Ty takto sa choval.“ Medzitým Gašpar vstúpil s papierom a začul posledné slová Machove a pokračoval takto: „To všetko s partizánmi robia slovenskí vojaci s vedomím najvyššieho ich veliteľstva.“ Obrátil som sa k Dr. Tisovi a žiadal som o vysvetlenie. Na to Gašpar skočil mi do reči „a čo Krakov?“ Ihneď mi preblesklo hlavou, že Gašpar vie o mojom návrhu v Moskve, sprostredkovaný mjr. Lisickým, ktorý návrh bol označený na pád Krakova. Ja som robil tak, ako keby som tejto narážke Gašparovej neporozumel. Nastalo malé mlčanie a Tiso začal čítať prejav, ktorý mu predložil Gašpar. Po prečítaní mi povedal: „Podíavajte sa, tu je hotový rádiový prejav, vezmite si ho a ešte raz si ho prečítajte, či Vám vyhovuje alebo nie. Ak Vám nevyhovuje a neprečítate ho do rozhlasu, tak Vás od Nemcov nezachránim, ktorí chcú Vašu hlavu. Ak prečítate a Vám vyhovuje, tým sa dokáže, že pracujete so mnou ruka v ruke a s vecou nemáte nič spoločného.“ Ďalej dodal, že od toho okamžiku zostanem u neho v paláci a tam budem spať a jesť. Po veľkom duševnom boji, uvážiac všetky okolnosti pro aj kontra, rozhodnul som sa Tisovu podmienku prijať a navrhovaný prejav prečítať. Kto prejav štylizoval neviem, ale výrazy, štýl, nasvedčujú Gašparovi. Letmo som v prejave zbadal, že je tam spomenuté, a to hneď na začiatku, že na pozvanie prezidenta republiky prichádzajú nemecké jednotky do boja proti partizánom. Žiadal som Tisu, či by som túto vetu v jeho záujme nemal vynechať.

Nevedel som, či skutočne prezident takéto niečo učinil. Tiso mi na to odvrhol: „Nech je to len tak.“ Teraz ale niekto z prítomných povedal, aby som to radšej vynechal a Tiso s tým súhlasil. Spolu s Gašparom na aute som bol zavedený do rádiojournalu, kde som prejav prečítal. Čítal som prejav veľmi pomaly, nezvyklým a dojatým tónom, keďže som sa zhrzil, čo vlastne čítam, a aby som dal zároveň najavo už svojím hlasom, že čo to všetko znamená.

Po prečítaní prejavu som sa vrátil s autom k Tisovi, bez Gašpara a tam sa začali rozoberať tieto veci. Tiso bol veľmi nahnevaný na celé povstanie, poťažne na akcie v Ružomberku a v Mikuláši. Tiso mi oznamoval všetky zprávy, ktoré mu Mach iste dodal, a vytýkal mi, že prečo my vojaci nič nevieme, najmä svoje veci. Nikdy som Tisu nevidel tak nastrašeného ako vtedy. Ja som Tisovi zaprel, čo ja viem, a k ničomu som sa nepriznal. Tiso ma zanechal s plk. Bardoňom a osobným taj. Murínom a odišiel, myslím sa modliť. Strelol som sa s ním zase pri večeri. Aby rozhovor neviaznul, navrhol som Tisovi, či by sa nedali tieto neporiadky obnoviť vlastnými prostriedkami, a spomenul som mu, že gen. Malár by bol najvhodnejší na to, aby so svojimi jednotkami obnovil poriadok. Tiso mi povedal, že je už neskoro, lebo nemecké jednotky sú na ceste, ale v zásade s mojím návrhom po ďalšom vysvetlení súhlasil a dohodli sme sa s Tisom, že povoláme Malára do Bratislavy prerokovať situáciu.

Na druhý deň, 30. augusta, došiel Malár. Hlásil sa u Tisu v mojej prítomnosti a Tiso mu povedal, že musí Malár tiež predniesť prejav v rádiu v tom zmysle, aby na Slovensku nastal pokoj a aby sa zabránilo bratrovražednému boju.

Potom nastal rozhovor medzi Malárom a Tisom a Malár celkom prostoreko povedal, že celé povstanie je predčasné a nedomyšlené, čím vlastne prezradil pred Tisom, že my vojaci sme predsa niečo vedeli. Tisovi toto zdelenie Malárovo sa nijako nepáčilo a bol nepríjemne prekvapený. Rozhovor čím ďalej tým viac bol nervóznejší, a keď Tiso na krok odskočil, Malár mysliac, že nás už Tiso nepočuje povedal mne, že na spiatočnej ceste sa zastaví na Troch Duboch a pokúsi sa ešte vec urovnať. Tiso toto vyjadrenie Malárovo dopyčul, a celkom bez seba a s krikom oboril sa na Malára, že mu zakazuje akékoľvek vyjednávanie a na spiatočnej ceste inde sa zastaviť ako v Prešove. Tiso nakoniec mu povedal, aby si pripravil svoj prejav a aby mu predložil návrh na prečítanie a schválenie. Rokovanie s Malárom mohlo sa konať okolo obeda dňa 30. augusta.

Pred odchodom Malára ešte v jeho prítomnosti pýtal som sa Dr. Tisu, či súhlasí s tým, aby Malár so svojimi jednotkami robil poriadky s partizánmi. Tisovi už toto nebolo veľmi po vôli, ale nakoniec nejako bezradne povedal, aby robil, čo chce, t. j. Malár, aby sa ale predtým dohodol s gen. Hubickým.

Počas tohoto rozhovoru, keďže Tiso bol vyrušovaný, podarilo sa mi tri alebo štyrikrát zhovárať sa s Malárom osamote. Dohodnul som sa s ním na tom pláne, že ako pri prvej akcii v Nízkych Tatrách, tak i teraz nech podnikne so svojimi jednotkami simulovanú akciu proti partizánom, o ktorej by mali partizáni vopred vedieť, stiahnuť sa na určené miesto, a tak by táto akcia mala byť na oko úspešná. Týmto sme chceli uspokojiť jednak Nemcov, ako i Tisu. Samozrejme, sme sa dohodli, že tieto naše jednotky potom vo vhodnom okamihu vystúpia spolu a náležite pripravené súčasne na celom Slovensku začnú akcie proti Nemcom a vláde. Malár s týmto mojim plánom úplne súhlasil. Medzi rečou sa ma spýtal, akého obsahu má byť táto jeho reč. Potom odišiel Malár k Hubickému, s ktorým chcel prerokovať a vyžiadať súhlas k premiestneniu svojej jednotky z východu na stredné Slovensko do boja proti partizánom. Večer sa Malár vrátil a povedal mi, že Hubickí zásadne súhlasí, ale musí prísť k nemu ešte zajtra pre konečnú odpoveď. Neskôr odpoľudnia sa Malár vrátil do paláca a priniesol so sebou pripravený rádiový prejav, ktorý v mojej prítomnosti Tisovi nahlas prečítal. Zhrozil som sa nad obsahom tohoto prejavu, lebo som ho považoval ešte za horší, ako môj prejav, napísaný Gašparom. Vysvetľoval som si to ako reakciu Malára na prežitie nervové napätie. Tiso previedol, ako sa pamätám, na prejave malé opravy a potom ho schválil. Nevyklúčujem, že prejav mal v ruke aj Mach a niečo na ňom menil, lebo v súvislosti s Machom musím poznamenať, že ten v týchto kritických dňoch sa choval ako plöštica a bol všade i tam, kde ho nebolo treba, a vyostroval zbytočné situácie. Stále prichádzal so sťažnosťami Nemcov k Tisovi, šťval ho proti vojakom. Raz bol tu, raz bol tam, chytal mojich dôstojníkov a vyzvedal od nich zprávy, aby tieto potom zveličované dával ďalej Tisovi. S určitosťou tvrdím, že tieto zprávy dával i Nemcom podľa starého zvyku, lebo čo vedel Mach, to vedeli i Nemci. Ako charakteristiku nervóznej a napätej nálady vyvolávanej Machom udávam, že raz pri našich rozhovoroch v paláci, mohlo to byť 31. augusta, Mach zazrel z okna pochodujúcu cyklistickú jednotku. Celkom bez seba sa ma spýtal, že čo je to zase za partizánska jednotka, lebo všetci vojaci sú dnes partizáni. Tisu ešte na toto osobne upozornil a žiadal ma Mach, aby som zistil, kde idú a prečo sa táto jednotka na ulici objavia. Tu ešte musím poznamenať, že v stredu ráno prichádzali k nám nepriame zprávy o vzbure vojskej posádky v Trnave. Tieto zprávy nám doniesli Nemci, lebo údajne aj jedného nemeckého plukovníka stýrali. Tajomník Tisu Murín buď z vlastnej iniciatívy, alebo na rozkaz Tisov telefonicky volal rôzne posádky na celom Slovensku, chcúc si overiť situáciu. Medzi prvými sa hlásila posádka v Trnave, s ktorou telefonoval Tiso. Tohoto som ešte nikdy nevidel tak rozčúleného a nikdy nepočul tak kričať ako vtedy. Obsah jeho telefonického rozhovoru bol, aby plnili a poslúchali jeho rozkazy, ďalej aby neposlúchali rozkazy povstaleckého vedenia, aby sa bránili proti povstalcom a aby spolupracovali s Nemcami. Predtým než skončil rozhovor, odovzdal sluchátko mne, aby som aj ja v tom smere s nimi

telefonoval a zdôraznil jednotu medzi nami. Ja som opakoval skoro to isté, čo povedal Dr. Tiso, ale vo spôsobe podania som dal najavo, že telefonujúci dôstojník v Trnave ma porozumel a vystúpil s návrhom, že teraz už ťažko cúvnuť, lebo boli jednak zaistení Nemci a jednak bolo povolaných mnoho záložníkov a že či Tiso aj tým zaručuje ochranu pred Nemcami. Ja som to oznámil prítomnému Tisovi a Tiso po krátkom zdráhaní mi odvetil, aby som im povedal, že im to zaručuje.

V tej dobe zase sa vynoril do popredia Hašík, ktorého som videl u Tisu za ten týždeň asi 4 razy v dôvernom rozhovore. Hašíkovi Tiso úplne dôveroval, lebo bol jeho krajanom a bol nábožensky exponovaným katolíkom. Ku mne vtedy už Tiso žiadnu dôveru nemal, mimo mojej konfinácie v paláci nariadil veliteľovi letišťa pplk. Ďuranovi, že už iba on disponuje s letiskom a na jeho rozkazy treba počúvať a na poštový úrad dosadil dvoch gardistov, ktorí mali odposlúchávať všetky rozhovory MNO. Tieto rozkazy dal Tiso v stredu.

Vo stredu večer Malár skutočne rádiový prejav predniesol a ako sa mi zdalo, Tiso sa k večeru trochu uspokojil. Ohľadne kritiky Malárovej reči zo strany Nemcov som nič nepočul ani priamo ani nepriamo. S Malárom som bol ešte vo štvrtok 31. augusta po svojom návrate od Hubického. Vtedy mi Malár povedal, že Hubicki zásadne súhlasí s návrhom Malárovým o intervencii slovenských jednotiek, ale Malár mal pochybnosti, či pri tejto intervencii nebudú komplikácie s Nemcami. Malár hlásil Tisovi, že je s Hubickým dohodnutý a v akom zmysle. Tiso mu len toľko povedal, aby sa čím skorej vrátil do Prešova.

Celý deň 30. a 31. augusta striedali sa nemecké návštevy v paláci. Raz tam bol Ludin, potom Endrös, Hubicki, lebo atašé Elger. Tieto ich návštevy boli rázu informatívneho. Ja som bol prítomný iba raz pri návšteve Ludinovej, ktorý predniesol podmienky nemeckej intervencie na Slovensku.

31. augusta vo štvrtok Tiso mi prikázal, aby som išiel na nemeckú misiu k Hubickému, že ten chce so mnou hovoriť. Mne to bolo nepríjemné ako ministrom, že mám ísť na návštevu k svojmu beráterovi a že nie on ide ku mne, ale nakoniec som išiel a vzal som si so sebou armádného inšpektora Pulanicha. Toto bol prvý raz, že som od svojho prejavu opustil prezidentský palác. V Hubického predsieni som stretol vyššieho SS dôstojníka, ktorý bol vyslaný práve na Slovensko urobiť poriadok. Bol to generál vysokej postavy. Hubicki mi predniesol požiadavok vo forme ultimáta, aby som vydal rozkaz na odzbrojenie slovenských jednotiek vo dvoch etapách. Ja som toto ultimátum odmietol a povedal som mu, že ho musím predložiť najvyššiemu veliteľovi Tisovi na rozhodnutie. Vrátil som sa späť s Pulanichom k Tisovi a oznámil som mu, že čo žiadal odo mňa Hubicki. Vtedy nastal medzi mnou a Tisom dramatický rozhovor. Oznámil som Tisovi, že ja taký rozkaz nikdy nevydám, lebo som svojich vojakov vždy učil, aby sa nedali nikomu odzbrojiť a ja nemôžem zostať pri odzbrojenej armáde. Pulanich ma v tomto podporoval. Tiso na nás naliehal, aby sme rozkaz vydali, lebo že len jedine Nemci sú nám zárukou, že urobia poriadok. Na to obidvaja, t. j. Pulanich a ja, sme podali demisiu, ktorú ale Tiso neprijal a povedal, že musíme vytrvať, lebo tým by sme zhoršili situáciu. Večer, keď som prišiel od Hubického, Tisu som chcel presvedčiť, aby túto nemeckú podmienku za žiadnych okolností neprijal. Tiso vtedy ešte rozhodnutý nebol a ďalší náš rozhovor, ktorý som výše opísal, odohrával sa v piatok.

Keď videl Tiso stále našu neochotu, povedal, že rozkaz na odzbrojenie vydáva on ako najvyšší veliteľ a my ten rozkaz musíme splniť, pri čom, aby zdôraznil toto rozhodnutie, bil sa v prsia. Keď som videl, že Tisu nijako nepresvedčím, povedal som mu, že podobný rozkaz dám v jeho mene a žiadal som ho, aby mi dovolil odísť na MNO. Odišiel som na MNO, kde som môjmu pobočníkovi dal zvolať dôstojníkov posádky na 5. hod. a kpt. Staňkovi som vopred povedal, že aký rozkaz mám vydať, aby upozornil spoľahlivých dôstojníkov jednotiek, aby pokladali tento rozkaz za formálny a aby so svojimi odzbrojenými jednotkami odtiahli na sever. Na určenú hodinu som potom prišiel znovu na MNO, kde som Tisov rozkaz zhro-

maždeným dôstojníkom ústne povedal. Poveril som Pulanicha a Dúbravca, aby podali ďalšie vysvetlenia a starali sa o prevádzanie. Medzitým minister Medrický sa objavil tiež na MNO, z čoho som videl, že Tiso ma dáva stopovať. Medrickému som sa nejako stratil, vybehol som inými dvermi, sadol som sám do auta a dal som sa odviezť k delostreleckým kasáňam, kde už dávno stálo moje auto pripravené s civilnými šatami. Presadol som do svojho auta a po vedľajších cestách a zastávkach v sobotu dňa 2. septembra som sa dostal do Banskej Bystrice.

Po nejakom čase som tam bol zaistený a dňa 13. septembra spolu s Turancom ma odviezli do Moskvy.

Iné udať neviem.

Po hlasitom diktovaní schválené a podpísané.

F. Čatloš

Zápisnica skončená a podpísaná.

Obžalobca pri NS:

Zapisovateľka:

dr. Michal Gerö

J. Fortunová

AMS Praha. Nár. súd Bratislava. OnĽud. 6/46, Tiso a spol., zv. 6. Originál zápisnice. Strojopis, originál.

592

1947, januára 23. Norimberk. — Časť zápisnice, ktorú spísal s G. Bergerom na americkom vojenskom súde zástupca obžaloby pri Národnom súde v Bratislave. Obsahuje odpovede na otázky týkajúce sa slovenských udalostí z čias, keď bol Berger hlavným veliteľom na Slovensku.

[...]¹

Jedného večera koncom augusta mi telefonoval generálporučík Fegelein, aby som bol v pohotovosti, lebo v noci ma telefonicky poveria ťažkou úlohou. Potom som čakal až do 11. hod. večer vo svojom úrade. Keďže som bol veľmi unavený, odišiel som domov. Ráno okolo druhej hodiny mi telefonoval Himmler. Oznámil mi, že na Slovensku vypuklo vojenské povstanie a ja sa mám ihneď odobrať na Slovensko ako nemecký generál. O 5. hod. ráno bude pre mňa pripravené lietadlo na stackenskom letisku. Potom som sa ho pýtal na čisto vojenské veci, na počet povstalcov, na to, koľko nemeckých síl je k dispozícii, kedy a aké opatrenia urobila armádna skupina na východnom Slovensku, proste všetko, na čo sa vojak v takom prípade pýta. Himmler mi na tieto otázky nevedel odpovedať, oznámil mi len, že veliteľovi bezpečnostnej polície v Prahe dr. Weinmannovi dal príkaz, aby obstaral potrebné informácie a aby ma s nimi oboznámil, keď prídem do Viedne. Viac som o celej situácii nepočul. Mal som dojem, že ani Himmler nemá prehľad. Zavolať som svojho pobočníka, stotníka zbrani SS Blessaua a ten konštatoval, že pre mňa nie je pripravené nijaké lietadlo. Stacken je vojenské letisko na ceste do Hamburgu. Lietadlo som nedostal a okolo 7. hod. som odcestoval autom do Viedne. Nevedeli sme, ani ja, ani nik iný z môjho hlavného úradu, čo sa deje na Slovensku. Musím povedať, že som bol pekelné prekvapený. Do

¹ Na prvých troch stránkach zápisnice uvádza G. Berger niektoré životopisné údaje a čiastkové podrobnosti zo styku so Slovenskom v rokoch vojny až do konca augusta 1944, keď bol ako generál zbrani SS a šéf SS Hauptamtu poslaný potlačiť povstanie.